

Evaluatie Sportbeleid 2012-2016 in vogelvlucht

Gemeente Heerhugowaard
juni 2016

Voorwoord

De kadernota “Een kansrijk sport- en beweegklimaat in Heerhugowaard”, werd door de Raad in maart 2012 vastgesteld en eindigt dit jaar. In deze evaluatie wordt ingegaan op datgene wat in de loop van deze periode is bereikt. Het is goed te weten of de gestelde doelstellingen behaald zijn. Vanwege de rol van de spelers in het veld is het van belang om de evaluatie en de toekomstige richting van het sport- en beweegbeleid gezamenlijk te bespreken. Hiervoor is onder andere in het voorjaar 2016 een bijeenkomst georganiseerd met sportverenigingen, beweegaanbieders, het onderwijs, maatschappelijke organisaties en de leden van de raad. De bevindingen, inclusief de uitkomsten van monitoren zijn opgenomen in deze evaluatie. Tot slot wordt aangegeven waar we de beleidsaccenten gaan leggen in de toekomst. Het is niet wenselijk om een compleet nieuw beleidsplan Sport te schrijven. De beleidslijnen uit het huidige kadernota sport worden feitelijk ook gecontinueerd en de accenten voor de toekomst sluiten nog meer aan op de strategische doelstellingen van het Sociale Domein. Er is meer sprake van een verdiepingsslag op waar we ons in de toekomst op gaan focussen.

Kansrijk sport- en beweegklimaat in Heerhugowaard

2012-2016

1. Inleiding.

Heerhugowaard zet sport in de breedte in. Het immers algemeen bekend dat sporten en bewegen van grote waarde is. Om die reden is destijds bewust gekozen voor de thema's 'bewegen', 'meedoen' en 'presteren' in de kadernota sport

Het algemene doel om meer Heerhugowaarders aan het sporten en bewegen te krijgen wordt vanuit die onderscheiden thema's nader beschouwd.

Onder 'bewegen' vallen de accommodaties, sport- en beweegaanbieders en sportstimulering.

Voor het efficiënter beheer en exploitatie van de buitensport- en binnensportaccommodaties is per 1 januari 2016 Heerhugowaard Sport opgericht. Vanaf het jaar 2017 is Heerhugowaard Sport ook de spin in het web voor wat betreft de sportstimulering. Tot 2017 is Sportservice genoemd als uitvoeringsorganisatie. Heerhugowaard Sport wordt de portal voor sport en bewegen.

Eén organisatie waar inwoners, sporters, verenigingen en clubs, onderwijs, bedrijven en maatschappelijke organisaties terecht kunnen voor allerlei vragen met betrekking tot sport, waaronder gebruik sportaccommodaties, aanbod, ondersteuning en expertise. Met dien verstande dat bij de sportstimulering nog meer de verbinding met de lokale sportverenigingen en andere –beweegaanbieders zal worden gezocht.

Onder 'meedoen' wordt de betekenis van sport voor volksgezondheid en welzijn verstaan. Hiervoor zijn onder andere sportverenigingen nodig, die een maatschappelijke rol vervullen, een toegankelijk sport- en beweegaanbod voor iedereen en een sportieve en beweegvriendelijke openbare buitenruimte voor een actieve gezonde leefstijl.

Onder 'presteren' wordt begrepen innovatie, topsport en evenementen. Heerhugowaard staat voor duurzaamheid (fysiek en sociaal). Topsporters vervullen een voorbeeldfunctie voor de inwoners. Evenementen maken het aantrekkelijk om hier te wonen en te recreëren.

2. Meer Heerhugowaarders sporten en bewegen.

De gemeente heeft als hoofddoelstelling meer mensen te laten sporten en bewegen. In dat kader streeft zij naar een percentage sporters van 72% sporters in Heerhugowaard in 2016. Dit gegeven was onder andere gebaseerd op de ambities van het rijk met het Olympisch Plan 2028 om in 2016 toe te werken naar een sportieve en vitale (gezonde)samenleving door investeringen in sport in de volle breedte. Dit plan bleek in 2012 niet meer haalbaar, maar de rijksoverheid is wel doorgegaan met investeringen in sportbeleid.

De gemeente heeft de afgelopen periode geïnvesteerd in accommodaties en activiteiten. De vraag of dit een sportdeelname van 72% heeft opgeleverd is (nu) niet verifieerbaar omdat de wijkmonitor (tweejaarlijks) niet meer wordt afgenomen. De cijfers worden sinds 2015 jaarlijks gehaald uit "Waar staat je gemeente.nl". Hierin is het aandeel **niet sporters** per huishouden opgenomen. Verder kunnen we terugvallen op de monitoren van de GGD. Te weten de gezondheidsmonitor (vierjaarlijks) en de jeugdmonitor Emovo (2 jaarlijks).

Conclusie: de sportdeelname inwoners is niet meetbaar en dient als indicator te worden losgelaten. Aangezien sport onderdeel is van het Sociale Domein zijn de indicatoren daaruit leidend. Deze zijn echter algemeen van aard en qua effect niet specifiek naar sporten en bewegen te herleiden.

3. Beleid Rijksoverheid

Het Rijk heeft de ambities van het Olympisch Plan 2028 losgelaten. Wel blijft het rijk structureel investeren in de sport. Zij zet hiervoor stimuleringsregelingen in zoals: Impulsregeling combinatiefuncties en buurtsportcoaches, de Sportimpuls en de duurzaamheidsregeling voor sportclubs.

De gemeente Heerhugowaard maakt sinds 2009 gebruik van deze impulsregeling combinatiefuncties

De komende periode zal het Rijk onder de noemer Grenzeloos Actief in gaan zetten op het mogelijk maken van sporten voor iedereen met een beperking. Landelijk wordt gewerkt aan een openbare toegankelijke infrastructuur onder de noemer Uniek Sporten. Het aanbod en doorverwijzing is echter nadrukkelijk een lokale aangelegenheid.

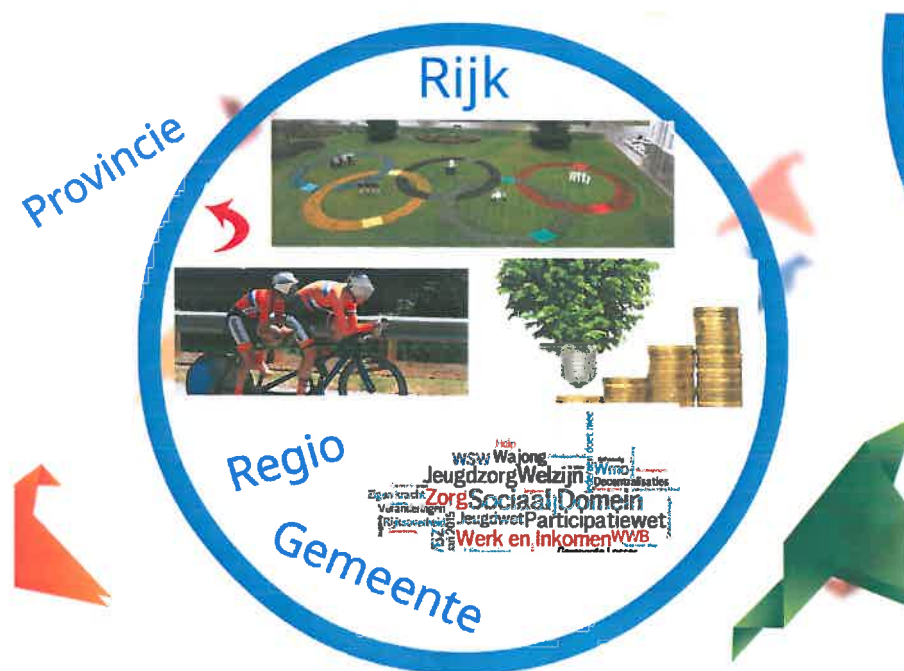
4. Beleid Provincie Noord-Holland

De provincie ziet voor zichzelf na 2015 geen taak meer op het gebied sport.

5. Sporten en bewegen in de regio

Na afloop van het driejarig contract ziet Heerhugowaard af van voortzetting onder de vlag van het JOGG (Jongeren Op Gezond Gewicht). De gezonde leefstijl blijft evenwel integraal onderdeel van de lokale sport- en beweegprogramma's.

Op regionaal niveau zit Heerhugowaard sinds 2004 in het samenwerkingsverband aangepast sporten. In lijn met het rijksbeleid rond Grenzeloos Actief zijn de gemeenten uit het samenwerkingsverband aangepast sporten voornemens de werkwijze aan te passen waardoor het accent komt te liggen op het lokale netwerk. Naast de lokale sportaanbieders zullen ook de lokale sociale wijkteams een actieve rol vervullen vanuit hun directe cliëntencontact om mensen meer aangepast te laten sporten of bewegen. Behalve op het gebied van updaten informatie aan de landelijke digitale infrastructuur zal regionaal worden samengewerkt op kwaliteitsverbeteringen in de lokale uitvoering door ondermeer deskundigheidsbevordering en kennisdeling.

6. Relevante beleidskaders en programma's

Met de komst van de transities in het kader van het Sociale Domein zijn de programma's Vrije Tijd, Kansrijk Jong, Wonen Welzijn Zorg, losgelaten. Het programma Sociale Domein is leidend.

Sport raakt alle beleidsterreinen binnen het sociaal domein: door het meedoen aan sport en beweegprogramma's wordt eigen kracht/zelfredzaamheid vergroot. Sport vergroot de sociale cohesie en draagt bij aan een krachtige lokale samenleving.

Sport heeft tevens een nauwe relatie met het fysieke domein. Een beweegvriendelijke omgeving met voldoende binnen- en buitensportaccommodaties en sport, speel- en recreatieve routes zorgt ervoor dat inwoners daadwerkelijk gaan bewegen.

De relatie met het economische domein is eveneens evident: sport draagt bij aan de aantrekkelijkheid van een stad om te wonen, te verblijven en als ondernemer zich te vestigen.

7. Thema's beleidskader sport

De thema's "Bewegen, Meedoen en Presteren" zijn actueel in het sociale domein. Per thema zullen we ingaan op de resultaten.

a. Bewegen: Accommodatiebeleid en Stimuleringsbeleid

Accommodatiebeleid

Hieronder zijn de resultaten en de bevindingen uit monitoren met betrekking tot de accommodaties en sportverenigingen weergegeven.

Resultaten accommodaties en sportverenigingen:

- Modernisering Sportcomplex De Vork, waardoor toekomstbestendig.
- Uitvoering groot onderhoud en investeringen in overige sportcomplexen.
- Ruimtelijke en budgettaire reservering voor mogelijke uitbreiding als gevolg van groei bij de hockey.
- Besluit bouw sporthal De Draai. Realisatie 2016.
- Besluit bouw therapiebad aan De Waardergolf. Realisatie in 2016/2017.
- Invoering transparante, uniforme en toegankelijke tarieven in de vorm van gebruikersovereenkomsten met sportverenigingen (in het kader van invoering BTW-besluit).
- Aanwijzing sportaccommodaties als voorzieningen noodzakelijk in het kader van het algemeen belang (raadsbesluit RB 2014137 d.d. 28-4-2014).
- Deelsubsidieverordening Sport. Subsidie kan worden gevraagd voor sportactiviteiten. Voor sportverenigingen zijn normen vastgesteld en er moet sprake zijn van financiële noodzaak. Vanaf 2013 is de regeling uitgebreid met subsidie voor vervoerskosten voor aangepast sporten. Twee verenigingen maken hiervan gebruik.

Monitoring accommodaties en sportverenigingen:

- De waardering voor sportvoorzieningen, gemeten in 2015 in "Waar staat je gemeente", was 73. Een fractie hoger dan het landelijke en provinciale gemiddelde van 72.
- Voorts komt uit de monitor "Waar staat je gemeente" de afstand tot sportvoorzieningen bedraagt 0,8, een fractie hoger dan het landelijke gemiddelde van 0,7.
- Uit de vitaliteitsmonitor blijkt dat bij ruim driekwart (79%) van de sportverenigingen de financiering, huur, beheer, onderhoud, exploitatie van de sportvoorziening naar wens verloopt en zijn de afspraken hierover helder.
- Verder blijkt uit de vitaliteitsmonitor dat de organisatiekracht van de verenigingen over het algemeen goed is. Driekwart van de sportverenigingen is financieel (zeer) gezond en een kwart redelijk gezond. Drie op de tien verenigingen (iets minder dan 1/3) is maatschappelijk actief. Als speerpunt voor de komende jaren noemen verenigingen ledenbehoud en ledenwerving. Daarna volgt sfeer en cultuur binnen de vereniging en behoud vrijwilligers.
- Een derde deel van de inwoners (33%, uit wijkmonitor 2013) is lid van een sportvereniging. Het percentage is de laatste jaren gelijk gebleven.

Subsidies aan binnen – en buitensportverenigingen: in 2016 totaal € 143.062 voor 20 sportverenigingen.

- Sport per 1 januari 2016 voor het beheer en exploitatie van de binnen – en buitensportaccommodaties. Doelen: efficiënter beheer & exploitatie van het brede product sport, klantvriendelijker (het zogenoemde één loket).
- Aangenomen initiatiefvoorstel raad inzake sporthal Noorderend.

- Van de jeugd is 71,1% lid van een sportvereniging (Jeugdmonitor Emovo 2013/2014). Dit percentage is iets gedaald (was 72,2%).

Samenvattend:

We zitten op de goede weg. De sportcomplexen zijn up-to-date. De algemene toegankelijkheid vanwege het algemeen belang dat gehecht wordt aan sporten en bewegen is geborgd. Door positieve effecten van BTW-belaste verhuur was bezuiniging op het product sport niet nodig. De groei in de sporten als voetbal en hockey wordt nauwlettend gevolgd. Efficiency en intensiever gebruik van onze sportcomplexen wordt voorgestaan. De sportverenigingen zijn over het algemeen gezonde verenigingen. Het aantal leden blijft constant.

Het monitoren van aantal leden van 18 jaar en ouder en aandeel vrijwilligers bij een sportvereniging is niet meer mogelijk.

Uitkomsten bijeenkomst met sport verenigingen, - aanbieders en maatschappelijk organisaties:

Heerhugowaard Sport is de beheerder van de sportaccommodaties, maar verenigingen zijn zelf verantwoordelijk voor eigen opstellen en hebben mogelijkheden om deze ter beschikking te stellen. Zij ondernemen acties om bijvoorbeeld het gebouw te verduurzamen. Je kunt vrijwilligers betrekken bij acties en kortdurende klussen.

Regelgeving met name ten aanzien van de horeca is soms een drempel. Ook geldt dit voor de inzet van vrijwilligers overdag, die dan niet beschikbaar zijn.

Verenigingen zijn over het algemeen tevreden over de subsidieregeling. Subsidie wordt ook gezien als blijk van waardering. Het wordt erg op prijs gesteld, wanneer de gemeente meedenkt met de subsidieaanvrager.

Stimuleringsbeleid

In de periode 2013-2016 is Sportservice de organisator en uitvoerder van een diversiteit aan sportstimuleringsactiviteiten. Sportservice was/is vooral de organisator en ontlastte hiermee de sport- en beweegaanbieders.

Hieronder worden de resultaten weergegeven.

Resultaten:

Jeugd:

- Voetbal: straattoernooien met 30 teams in 2014
- Regulier sportbuurtwerk in 5 tot 7 wijken
- Vakantieactiviteiten (sport- en spelinstuiven, bosspelen, sportcarrousel)
- JeugdSportProgramma (kennismakingslessen onder schooltijd)
- voetbalclinics op VO en BO scholen.
- Bewegmanagement op drie basisscholen, Motorisch Remedial Teaching op één basisschool en op 5 basisscholen een naschools sportaanbod, pauzesport of pleinspelen (totaal 0.7 FTE 2015 en 1.1 FTE 2016)
- Projecten VMBO: Alle leerlingen actief en VMBO in beweging,
- Zaalvoetbalcompetitie voor 5 VO scholen

Volwassenen: Geen specifieke activiteiten.

Ouderen 60+:

- Uitvoering Sport – en spelactiviteiten (o.a. Walking Football)
- Coördineren en uitvoeren wandelactiviteiten (o.a. rollator-loop)
- Uitvoering Cursus valpreventie (In Balans). In 2015 hebben 50 inwoners in de leeftijd van 75-80 jaar de cursus gevolgd. (Rond 1.700 inwoners zijn aangeschreven).

Mensen met een beperking

- Uitvoering samenwerkingsverband Aangepast Sporten (loket voor advisering, doorverwijzing, pr en website).

Samenvattend:

Het aantal sport- en beweegactiviteiten voor de doelgroepen jeugd en ouderen is groot en divers. Sportservice is vooral de organiserende en uitvoerende partij, waardoor de verantwoordelijkheid minder bij de reguliere sport en beweegaanbieders ligt.

De activiteiten kunnen niet gerelateerd worden aan een toename van het percentage lidmaatschap sportverenigingen. Een gegeven is dat kinderen die aan dit soort sportactiviteiten meedoen al sportief actief zijn.

Beweegprojecten in het VMBO zijn tot stand gekomen met extra subsidie: voortzetting is veelal afhankelijk van eigen bijdrage scholen. De Jeroen Bosco heeft daarentegen de fittest zonder subsidie in haar activiteitenprogramma geborgd.

Uitkomsten bijeenkomst met sportverenigingen, - aanbieders en maatschappelijke organisaties:

Scholen zijn verantwoordelijk voor de kwaliteit van het bewegingsonderwijs. De kwaliteit van het bewegingsonderwijs in het primair onderwijs moet omhoog. Wanneer er onvoldoende vakleerkrachten zijn, zou een coördinerende combinatiefunctionaris uitkomst kunnen bieden om de kwaliteit te verbeteren. Bijvoorbeeld door leerkrachten te scholen, meer gymuren aan te bieden en de verbinding te leggen met sportverenigingen c.q. sportaanbieders voor clinics en naschools sportaanbod. Aantrekkelijk sportmateriaal in de gymzalen en daarbuiten verbetert ook de kwaliteit van het bewegingsonderwijs. Sportieve ontwikkeling van het kind is van belang.

In het Voortgezet Onderwijs (VO) wordt uitsluitend door vakleerkrachten gymonderwijs gegeven. Wel zou in het VO meer oog moeten zijn voor de minder weerbare jongeren. Signalen zouden op een meldpunt binnen moeten komen om vraag en aanbod op elkaar af te stemmen. Ook hier geldt gewenste uitdaging in sportaccommodaties.

Sportverenigingen kunnen een rol spelen in het beweegaanbod in en na schooltijd. Wel is het probleem om hiervoor adequate trainers te vinden vanwege de combinatie werk/trainerschap én regels in verband met een uitkering.

Onder het hierna volgende paragraaf gaan we nader in op sporten en bewegen in relatie tot het de Sociale Domein, onderdeel Meedoen.

b. Meedoen: Sport, Beweging, Gezondheid en Maatschappelijke verbondenheid

Hieronder verstaan we sporten en bewegen in het sociaal domein. Een actieve gezonde leefstijl bevordert de zelfredzaamheid en participatie en vermindert de zorgvraag van burgers. Sporten en bewegen dichtbij huis levert een belangrijke bijdrage aan een gezonde en vitale wijk: sociale binding en samenredzaamheid.

Hieronder staan de resultaten met betrekking tot de actieve gezonde leefstijl, recreatie en sportbuurtwerk en de monitor met betrekking tot meer bewegen.

Actieve gezonde leefstijl:

- Ik Lekker Fit was een programma dat op 5 basisscholen is uitgevoerd.
- Thema water; twee waterpunten gerealiseerd en voorts het drinken van water gepromoot bij de basisscholen en kinderopvangvoorzieningen.
- Workshop thema gezonde kantine onder sportaanbieders.
- RealFit, het gezonde leefstijl programma voor de doelgroep 12-16 jarigen. Via de Sportimpuls is hiervoor subsidie ontvangen tot einde schooljaar 2014-2015.

Monitoren:

- Het percentage inwoners dat 5 x per week beweegt, is 48% in 2013 (was 38% in 2011).
- Het percentage inwoners dat 1 x per week beweegt, is 95% in 2013 (was 91% in 2011). Opvallend is met name de Molenwijk laat een groter aandeel actief bewegende inwoners zien. (1 x per week: van 88% naar 96% en 5 x per week: van 35% naar 54%.).
- Van de inwoners maakt 30% gebruik van de openbare ruimte om te sporten en van de sporters 50%.

Recreatie en sportbuurtwerk:

- Sportieve parken en wijken: Fittpoint in Park van Luna, beweegvriendelijke routes, w.o. 3 mozaiekroutes, in wijken om een half uur te kunnen bewegen.
- Bovenwijkse wandel- en fietsroutes het Heerhugopad en de Waertse Ronde. ook digitaal toegankelijk via de app. Wandelgroepen en beweeggroepen. Er ontstaan steeds meer wandelgroepen (particuliere initiatieven). Specifieke groepen worden geactiveerd om onder begeleiding te gaan bewegen. Vanuit zorgcentrum is er een structuur opgebouwd waarbij cliënten met aandoeningen gestimuleerd worden deel te nemen aan laagdrempelige wandelactiviteiten (resultaat bovenregionaal project Regionale Sociale Agenda van de Provincie, *Naar een netwerkaanpak WMO en Sport.*)
- Sportbuurtwerk op trapveldjes, speelpleinen en velden, sportkooi et cetera.
- Sportieve activiteiten in parken: waterski, Bootcamp, mountainbiken, hardlopen et cetera.

Maatschappelijke waarde van sport

Hierna staan de resultaten van de maatschappelijke waarde van sport en de monitoring daarvan.

Resultaten:

- De voetbalverenigingen in Heerhugowaard hebben een convenant gesloten rondom het thema 'Respect'. In gezamenlijke verantwoordelijkheid geven zij invulling aan een aanpak waar zowel de jeugd als de ouders bij betrokken worden.
- Project WhoZnext; begeleiding twee groepen jongeren binnen een sportvereniging die activiteiten organiseren voor eigen jeugd (Sportimpuls 2015).

Monitoring:

- Uit de vitaliteitsmonitor blijkt dat een derde van de sportverenigingen voldoende tot goed scoort op het criterium maatschappelijk actief. Bijna de helft van de sportverenigingen heeft de intentie om maatschappelijk actief te worden.
- 25% van de bevolking doet vrijwilligerswerk waarvan 36% in de sport (uit wijkmonitor 2013). Het aandeel in de sport is al jarenlang het hoogst.

- Sportverenigingen doen mee aan vakantieactiviteiten, zoals op De Vork de Carrousel.
- Sportvereniging organiseert schoolvoetbaltoernooi voor het basisonderwijs.
- Enkele sportaanbieders bieden stageplekken,- en of leer-werkplekken aan.
- Werving vrijwilligers in de sport door taken in kleine 'behabbare' stukken te delen.

Samenvattend:

Inwoners maken goed gebruik van de openbare ruimte om te sporten en te bewegen. Aantrekkelijke routes in de wijk en daarbuiten stimuleert inwoners om meer te bewegen. Het percentage inwoners dat beweegt is dan ook gestegen.

Gedagsverandering is een kwestie van lange adem. Het onder de aandacht brengen van de noodzaak van een actieve gezonde leefstijl is een voortdurend proces. Het vraagt om een cultuurverandering (zoals met roken is gebeurd). Een aanpak beginnend bij de jeugd is raadzaam en daar waar mogelijk in het kielzog de ouders door voorlichting.

De sportverenigingen concentreren zich vooral op de kerndoel zoals financieel gezond, goede sfeer/cultuur, behoud leden & vrijwilligers. Ook is er erkenning voor de maatschappelijke verantwoordelijkheid en bereidheid hiernaar te handelen.

Uitkomsten bijeenkomst met sportverenigingen, - aanbieders en maatschappelijke organisaties:

De gezonde leefstijl is lastig in te voeren in de sportkantines. Dit vanwege de verwachting dat dit minder opbrengt. Biedt het eerst apart aan en maak het aantrekkelijk qua presentatie en prijs.

Het lijkt erop dat er voldoende sport- en beweegaanbod is en voor iedereen toegankelijk. Wel zou er een mogelijkheid moeten zijn waar signalen kunnen worden opgevangen. Dit om specifieke vragen en aanbod te laten samenkomen.

Verenigingen hebben een eigen verantwoordelijkheid op een breed maatschappelijk gebied in de wijk en voor de leden op het gebied van veiligheid. Denk aan een kwaliteitskeurmerk voor verenigingen. Als voorbeeld wordt de VOG verklaring voor iedere trainer en begeleider genoemd. De vereniging moet dit ook naar buiten uitdragen (bijvoorbeeld via de website). Leer- en werktrajecten zijn bekend bij de verenigingen. Verenigingen kunnen ook iets betekenen voor de 'buren'. In dit geval betrof het AZC. Bijvoorbeeld met een sportaanbod/sportkaart.

Bij de verenigingen is er behoefte aan kennis en kennisdeling. Bijvoorbeeld over onderwerpen als autisme.

Om meer kinderen toe te leiden naar een sportvereniging zou de Huygenpas verruimd moeten worden. Als voorbeeld wordt het zwemonderwijs gegeven. Wanneer een kind halverwege het jaar zijn of haar diploma haalt, kan hij of zij pas het jaar daarop met korting naar een sportvereniging.

c. Presteren: Citymarketing, Innovatie, Werkgelegenheid

Resultaten:

- Toename aantal sportevenementen (o.m. Cityrun, slowbiking, Tour de Waard, Hartje Winter)
- Jaarlijkse huldiging sportkampioenen
- Topsporter als gemeentelijke sportambassadeur
- Gratis energiescan

Samenvattend:

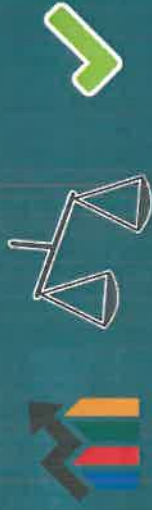
De gemeente wordt aantrekkelijk gevonden voor het organiseren van sportevenementen.
De aandacht voor topsporters met een huldiging wordt gewaardeerd door de topsporters.

**evaluatie
interactief**

**conclusie:
op koers**

verdiepingslag

Hoe verder: in één oogopslag

in beweging

vraaggericht

duurzaam

doorgaande sportieve leerlijn

+ kwaliteit bewegingsonderwijs
verantwoordelijkheid onderwijs
convenant

~~zorgen voor dat!~~

kennis

sociale kaart
markt sparten
themas

lokale kracht

sport/bewegaanbieders
onderwijs
burgerinitiatieven
zorgaanbieders
markt

kwetsbaren

huygenpas
plonsfonds

toegankelijk

efficiency

preventie

kind

centraal

gezonde leefstijl

water voeding - alcohol